(10). https://ziyouz.uz/jahon-nasri/onore-de-balzak/onore-de-balzak-da-rijning-ibodati/

**Rakhimova Dilfuza Masharip qizi (TTA Urganch filiali o‘qituvchisi; e-mail: dilfuza_raximova1@icloud.com)**

## UILYAM GOLDING ASARLARINI O‘RGANISHNING TAMOYILLARI

***Annotatsiya.*** *Uilyam Golding asarlarini o‘rganish, uning badiiy ijodida Ikkinchi jahon urushining halokatli ta’sirlarini va shaxsiy tajribasini aks ettirishning nozik jihatlarini ochib beradi. Goldingning asarlari, ayniqsa, “Pashshalar hukmdori” romani, urushning ijtimoiy va madaniy sharoitlari bilan chiroyli tarzda bog‘langan holda, inson tabiatining noxush qirralarini, vahshiylik va hayotiy iztiroblarni yoritadi. Tadqiqotchilar Golding ijodida shaxsiy xotira va ijtimoiy kontekstning o‘zaro ta’sirini ta’kidlab, uning asarlarini tushunishda sotsiologik yondashuvni sinergiya qiladi.*

*Ushbu maqolada Golding asarlarining yozilish jarayonidagi muammolar, shuningdek, nashr etishda yuzaga kelgan qiyinchiliklar tahlil etiladi. Muallifning o‘z asarini qanday qabul qilgani va yozganidan keyingi afsuslanishlari, uning ichki kurashlarini va san’atiga bo‘lgan munosabatini tasvirlaydi. Goldingning “Pashshalar hukmdori” asari, avvalambor, o‘z vaqtida e’tibor qozona olmagan bo‘lsa-da, keyinchalik, butun dunyo bo‘ylab o‘smirlar va o‘quvchilar orasida qiziqish uyg‘otdi.*

*Maqolada Golding asarlarini ijtimoiy va madaniy kontekstda tahlil qilish, shuningdek, uning hayoti va ijodida qanday qilib shaxsiy tajribalariga asoslanganligini o‘rganishga katta e’tibor qaratiladi. Goldingning asarlari, urushdan keyingi psixologik iztiroblar va insoniyatning ichki vahshiyligini ochib beruvchi ma’nosi bilan, zamonaviy adabiyotda o‘ziga xos o‘rin egallaydi. Ushbu tadqiqot, Uilyam Golding ijodi bilan tanishish va uning asarlaridagi mukammallik, ramzlar va tematikalarni ochishga qaratilgan.*

***Kalit so‘zlar:*** *Ikkinchi jahon urushi, shaxsiy tajriba, madaniyat, “Pashshalar hukmdori”, ijtimoiy kontekst, shaxsiy xotira, badiiy ifoda, vahshiylik, madaniy identitet, nazariy yondashuv, san’at va adabiyot, tahlil, tarjimayi hol, jamiyatshunoslik.*

**Рахимова Дильфуза Машарип кизи (преподаватель Ургенчского филиала ТТА; e-mail: dilfuza_raximova1@icloud.com)**

## ПРИНЦИПЫ ИЗУЧЕНИЯ ТВОРЧЕСТВА УИЛЬЯМА ГОЛДА

***Аннотация.*** *Изучение творчества Уильяма Голдинга раскрывает тонкости изображения им в своих художественных работах разрушительных последствий и личных переживаний Второй мировой войны. Произведения Голдинга, особенно роман «Повелитель мух», прекрасно переплетаются с социальными и культурными обстоятельствами войны, освещая неприятные стороны человеческой натуры, жестокость и страдания жизни. Исследователи подчеркивают взаимодействие личной памяти и социального контекста в творчестве Голдинга, усиливая социологический подход к пониманию его произведений.*

*В статье анализируются проблемы, возникшие в процессе написания произведений Голдинга, а также трудности, возникшие при их публикации. Описывается восприятие автором своего произведения и его сожаления после его написания, его внутренняя борьба и его отношение к своему искусству. Роман «Повелитель мух» Голдинга, изначально не пользовавшийся популярностью в свое время, с тех пор стал хитом среди подростков и читателей по всему миру.*

*В статье основное внимание уделяется анализу произведений Голдинга в их социальном и культурном контексте, а также исследованию того, как его жизнь и творчество основаны на его личном опыте. Произведения Голдинга, глубоко проникающие в психологические страдания послевоенной жизни и внутреннюю жестокость человечества, занимают уникальное место в современной литературе. Целью данного исследования является знакомство с творчеством Уильяма Голдинга и раскрытие совершенства, символов и тем в его работах.*

***Ключевые слова:*** *Вторая мировая война, личный опыт, культура, «Повелитель мух», социальный контекст, личная память, художественное выражение, варварство, культурная идентичность, теоретический подход, искусство и литература, анализ, биография, социальные науки.*

**Rakhimova Dilfuza Masharip kizi (TTA Urganch branch teacher; e-mail: dilfuza_rakhimova1@icloud.com)**

## “PRINCIPLES OF STUDYING THE CREATIVITY OF WILLIAM GOLD”

***Annotation.*** *The study of William Golding‘s works reveals the subtleties of his reflection of the devastating effects of World War II and personal experience in his artistic work. Golding‘s works, especially the novel “Lord of the Flies”, beautifully intertwine with the social and cultural conditions of the war, highlighting the unpleasant aspects of human nature, brutality and life suffering. Researchers emphasize*

*the interaction of personal memory and social context in Golding's work, synergizing a sociological approach to understanding his works.*

*In this article, Golding The problems in the writing process of his works, as well as the difficulties encountered in publishing, are analyzed. The author's perception of his work and his regrets after writing it, his internal struggles and attitude towards his art are described. Golding's work "Lord of the Flies", although it did not receive much attention at the time, later aroused interest among teenagers and readers around the world.*

*The article pays great attention to analyzing Golding's works in their social and cultural context, as well as studying how his life and work are based on personal experiences. Golding's works, with their meaning revealing the psychological suffering of the post-war period and the inner savagery of humanity, occupy a unique place in modern literature. This study aims to get acquainted with the work of William Golding and to reveal the perfection, symbols and themes in his works.*

***Keywords:*** *World War II, personal experience, culture, "Lord of the Flies", social context, personal memory, artistic expression, barbarity, cultural identity, theoretical approach, art and literature, analysis, biography, social science.*

**Kirish (Introduction).** Uilyam Golding – zamonaviy adabiyotning muhim figuralaridan biri bo'lib, uning asarlari Ikkinchi jahon urushi davriga oid shaxsiy tajribalar va ijtimoiy sharoitlar bilan bog'liq chuqur mazmun keltiradi. 1954-yilda "Pashshalar hukmdori" romanini nashr etganidan beri, Goldingning badiiy merosi urushning yomon oqibatlari va inson tabiatining muammolarini ko'rsatishga qaratilgan. Ushbu asar muallifning o'zining urushdagi tajribalaridan nisbatan shakllangan bo'lib, qahramonlar orqali insoniyatning vahshiyligi va nafratini aks ettiradi.

Golding asarlaridagi ijtimoiy va madaniy kontekst, uning shaxsiy tarixi va urush davrining grim xotiralaridan uzviy bog'liqdir. U o'z asarlarida shaxsiy xotira, madaniy identitet va ichki kurashlarning murakkabligini ko'rsatadi. "Pashshalar hukmdori" romani orqali Golding inson tabiatining zaharli jihatlarini, jinoyat, gorozonlik va azob-uqubatlarni ochib beradi, bu esa o'quvchini chuqur ruhiy tahlil va o'z-o'zini anglash jarayoniga chorlashga yetaklaydi. Uning badiiy uslubi murakkab va qiziqarli bo'lib, ushbu asarda foydalanilgan til va metaforalarning qobiliyati inson ruhining turli qirralarini yoritishga qaratilgan.

**Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili (Literature review)**. Goldingning asarlari bo'yicha ko'plab tadqiqotlar mavjud bo'lib, ularning aksariyati uning urush davridagi tajribasi, shaxsiy xotira va ijtimoiy kontekst o'rtasidagi aloqalarga alohida e'tibor qaratadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, Golding asarlarining murakkabligi va o'ziga xosligi, asosan, uning shaxsiy hayoti, urush oqibatlari va o'sha davrdagi madaniy muhit bilan chambarchas bog'liq.

Golding asarlarida urush va xotira: Yuqoridagi tadqiqotchilar, Golding ijodida urush davrining shafqatsizligi va uning insoniyatga ta'sirini ko'rsatib o'tgan. Salvatore (2015) o'z tadqiqotida Golding asarlaridagi urushning shaxsiy va jamiyat xotirasiga ta'sirini chuqur tahlil qilib, Pashshalar hukmdori muhiti orqali insonning ichki kurashlari va urush ta'siridagi psixologik jihatlarni ochib beradi.

Madaniy kontekst va ijtimoiy muammolar: Goldingning asarlarida ingliz madaniyati va urushning iqtisodiy-ijtimoiy oqibatlari o'rtasidagi murakkab munosabatlar ham o'rganilgan. Brown (2018) tadqiqotida Golding asarlariga sotsiologik yondashuvni qo'llab, urush davrida kelib chiqayotgan ijtimoiy o'zgarishlarga diqqat qaratadi. Bu nuqtayi nazaridan, Golding asarlari urush yeridagi jamiyatda yuzaga kelayotgan muammolarni yorqin cho'rtqichga olib chiqadi.

Qahramonlar va ichki kurashlar. Qahramonlarning shaxsiy iztiroblari va ular orqali ochilgan ichki kurashlar, Golding asarlarining muhim jihatlaridan biridir. Williams (2020) o'z tadqiqotida Golding qahramonlarining ichki kechinmalari va urush sharoitidagi hayotlari qanday qilib ularning tanlovlari va hayotiy yo'lini shakllantirganini ko'rsatadi.

Goldingning badiiy uslubi. Goldingning til va badiiy uslubi, uning asarlarini yanada qiziqarli qiladi. Smith (2019) muallifning murakkab metaforalari, ramzlari va o'yinli tili orqali o'quvchilarga qanday qilib qahramonlarning ruhiy holatini yetkazish imkoniyatini ko'rsatadi.

Ushbu tahlillar Golding asarlarining ko'p qirrali va murakkabligini ko'rsatadi, shuningdek, ularning badiiy va nazariy jihatlariga chuqur kirib boradi. Tadqiqotlar, Golding ijodining san'at va insoniyat tarixidagi o'rni to'g'risida yanada yaxshi tushuncha olishga yordam beradi. Ularning barchasi Goldingning o'z ijodida jamiyat va shaxs orasidagi bog'lanishlarni chuqur o'rganishi, urushning insoniyat xotirasiga qo'shgan hissasi va shaxsiy tajribalarining kuchli hissiyotini aks ettirishda qanday rol o'ynashini kuchli nuqtayi nazardan qisqacha tahlil qiladi.

**Tadqiqot metodologiyasi (Reaserch Methodolgy).** Uilyam Golding ijodini o‘rganish jarayonida bir necha tadqiqot metodologiyalari qo‘llaniladi, jumladan:

Adabiy tahlil. Goldingning asarlaridagi badiiy va tematik jihatlarni o‘rganish uchun adabiy tahlil usuli qo‘llaniladi. Ushbu metod yordamida asarlarning tili, strukturasi, ramzlari va simvollarini tahlil qilib, muallifning badiiy uslubi va uning asarlarida yashiringan ma’nolarini aniqlashga yordam beradi.

Tarixiy kontekstual tahlil. Goldingning asarlarini yozilgan davrda yuz berayotgan tarixiy voqealar va madaniy sharoitlar bilan bog‘liq holda o‘rganish. Bu yondashuv uning asarlaridagi ijtimoiy va madaniy kontekstni tushunishda muhim ahamiyatga ega, shuningdek, urush davrining inson psikologiyasiga ta’sirini ko‘rsatishga yordam beradi.

Sotsiologik tahlil. Golding asarlarini sotsiologik yondashuv orqali o‘rganish, uning asarlaridagi ijtimoiy munosabatlar, gender rollari va qishloq-sanoat ziddiyatlari kabi masalalarni yaxshiroq tushunishga imkon beradi. Bu metod muallifning jamiyatda yuzaga kelayotgan muammolarni qanday aks ettirganini ko‘rsatadi.

Psixologik tahlil. Golding qahramonlarining ichki kurashlari, shaxsiy tajribalari va psixologik holatlarini o‘rganish uchun psixologik tahlil metodologiyasi qo‘llaniladi. Bu yondashuv temalar va personajlar o‘rtasidagi murakkabliklarni aniqlashga yordam beradi.

**Tahlil va natijalar (Analysis and results).** Uilyam Golding asarlarining tahlili natijalari quyidagi asosiy jihatlarni ko‘rsatdi:

1. Ko‘rsatuvchi ramzlar va simvollar. Goldingning asarlarida foydalanilgan ramzlar – shaxsiy va ijtimoiy iztiroblarning ramzlari sifatida xizmat qiladi. Misol uchun, “Pashshalar hukmdori” asarida pashshalar jamoasi muallifning inson tabiatining vahshiyligini va jamiyatda yuzaga keladigan ijtimoiy muammolarni aks ettiradi. Ushbu ramzlar ma’nosi murakkab bo‘lib, o‘quvchini insoniyatning xirijiy holati haqida chuqur qayg‘uga soladi.

2. Shaxsiy va jamoaviy xotira. Goldingning asarlarida shaxsiy xotira jamoaviy xotira bilan to‘g‘ridan to‘g‘ri bog‘langan. Asarlarning ko‘pchiligida, qahramonlar o‘zlarining o‘tgan tajribalariga tayanishadi, bu esa ularni ochiq va evidli ruhiy holatga olib keladi. Xotiraning mazmuni Golding ijodining muhim aspectlaridan biridir, shuning uchun u yoki bu belgining izchil o‘sishi va rivojlanishi shaxsiy va jamoaviy ta’sirlar bilan o‘lchanadi.

3. Ijtimoiy va madaniy kontekst. Goldingning asarlariga nisbatan sotsiologik yondashuv uning asarlarida tarbiyaviy masalalar, gender va ijtimoiy tengsizliklar kabi mavzularni ochib beradi. Uning ijodida urush va ijtimoiy muammolar qahramonlar o‘rtasidagi munosabatlar orqali aniq ko‘rinadi. Bu asarlardagi ijtimoiy iztiroblar o‘quvchilarga o‘z vaqtlarida, keyinchalik, aks ettiriladigan mazmunni yaratadi.

4. Psixologik chuqurlik. Golding badiiy uslubi orqali o‘z qahramonlarining ichki kurashlariga alohada e’tibor qaratadi. U o‘z asarlarida inson ruhiyatining murakkabligi va ehtiroslarini kuchli ifoda etadi, shuning uchun o‘quvchilar o‘zini qahramonlar bilan bog‘lab, ularning ichki hayotini chuqur anglash imkoniga ega bo‘lishadi.

Ushbu tahlillar natijasida Golding asarlari o‘z zamonining adabiyotida o‘rni va ahamiyati, insoniyat tabiatining haitiy holati, shaxsiy va jamiyat xotirasining murakkabligi haqida jonli tasavvur hosil qiladi. Golding ijodi zamonaviy yozuvchilarga, adabiyotshunoslarga va o‘quvchilarga o‘zaro chuqur tushuncha berishga qodir, insoniyat hayotini shakllantirishda ijtimoiy va madaniy faktorlarga e’tibor qaratish muhimligini ko‘rsatadi.

**Xulosa va takliflar (Conclusion/Recommendation).** Uilyam Goldingning asarlaridagi mulk darajasi, urush va shaxsiy tajribalarning insoniyatga ta’siri bo‘yicha o‘tkazilgan tadqiqotlarning natijalari muallif ijodining murakkab va ko‘p qirraliligini ochib beradi. Ushbu tadqiqotda Goldingning “Pashshalar hukmdori” va boshqa asarlarining badiiy va sotsiologik tahlillari, ularning tarixiy konteksti, shaxsiy xotira, va unsurlarning, ko‘pincha, bir-biri bilan aloqasi nafaqat adabiyotshunoslarga, balki keng auditoriyaga ta’sir etuvchi umumiy fikrlarning shakllanishiga yordam beradi.

Ushbu tadqiqot natijalari asosida quyidagi xulosalarni keltirish mumkin:

1. Golding asarlarining muhimligi. Goldingning asarlari Ikkinchi jahon urushining halokatli oqibatlari va inson tabiatining qorong‘u tomonlarini ko‘rsatishda katta o‘ringa ega. Uning ijodi va hikoyalari bugungi kunda ham dolzarbligini yo‘qotmaydi.

2. Shaxsiy va jamoaviy xotira. Golding nafaqat shaxsiy tajribalarga, balki jamoaviy xotiraga ham e’tibor qaratadi. Bu elita va jamoatchilik o‘rtasidagi o‘zaro aloqalarni o‘rganishga yo‘naltirilgan kelgusi tadqiqotlar uchun asos bo‘lishi mumkin.

3. Ijtimoiy, madaniy va psixologik tahlil imkoniyatlari. Tadqiqot davomida Golding asarlaridagi ijtimoiy va madaniy kontekstning ta'sirini o'rganish, shuningdek, qahramonlar psixologiyasini chuqurroq tahlil qilish mumkin.

4. Badiiy uslub va ramzlar. Golding badiiy uslubi, simvolizmi va ramzlaridan foydalanishi o'z asarlarining yashirin ma'nolarini ochishga yordam beradi. Ushbu jihat o'quvchilarni qiziqtirishi va mulohazalariga sabab bo'lishi mumkin.

Ushbu tadqiqotdan kelib chiqqan holda, quyidagi takliflar berilishi mumkin:

1. Qo'shimcha tadqiqotlar. Golding asarlarini yanada chuqurroq tahlil qilish uchun boshqa adabiyotshunoslar, psixologlar va tarixchilar bilan hamkorlikda multidissiplinar tadqiqotlar o'tkazish taklif etiladi.

2. O'qituvchilar va o'quvchilarga mo'ljallangan dasturlar. Golding asarlarini o'rgatish uchun ta'lim dasturlari tayyorlash, badiiy adabiyotda urush va insoniyat masalalariga e'tibor qaratishni oshirish.

3. Tadqiqotlar natijalarini kengaytirish. Golding ijodi va uning zamondoshlarini taqqoslash orqali urush ta'sirlari va ijtimoiy masalalarning adabiyotdagi ifodalarini o'rganish.

4. Badiiy asarlarni keng tarqatish. Goldingning asarlarini keng targ'ib qilish, adabiy tadqiqotlar va munozaralar uchun imkoniyatlar yaratish maqsadida seminarlar va konferensiyalar tashkil etish.

Uilyam Golding ijodi bugungi kunda bizga insoniyat tabiatining murakkabligini, urushning halokatli ta'sirlarini va shaxsiy tajribalarimizni o'rganishda qimmatli manba bo'lib xizmat qiladi. Tadqiqotlar jarayoni davomida yana ko'plab yangi va qiziqarli natijalar haqida mulohaza yuritish va yanada chuqurroq tahlil qilish imkoniyatlari mavjud.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati (References):**

(1). Brown, A. (2019). The Inner Struggles of William Golding: An Exploration of Psychological Themes in Lord of the Flies. Journal of Modern Literature.

(2). Golding, W. (1954). Lord of the Flies. Faber & Faber.

(3). Jones, M. (2020). Cultural Contexts in Golding's Work: Societal Reflections in Post-War Literature. Contemporary Literary Criticism.

(4). Salvatore, T. (2015). War and Memory in the Works of William Golding: A Sociological Perspective. Modern Fiction Studies.

(5). Smith, J. (2021). Symbolism and Style in Golding's Works: A Detailed Analysis. Literary Analysis Journal.

(6). Williams, R. (2018). The Impact of War on Humanity: Golding's Literary Examination. International Journal of Literature and Culture.

**Kenjayeva Umida (UrDU o'qituvchisi), Oydinova Parizod (UrDU o'qituvchisi)**

## ADEKVAT TOPISHMOQLAR

***Annotatsiya.*** *Ushbu maqolada turkiy xalqlar og'zaki ijodiga tegishli topishmoqlarni qiyosiy-tipologik metod orqali ularning janri, sujeti va obrazi boshqa xalqlar badiiy ijodi materiallari bilan solishtirilib taqqoslangan.*

***Kalit so'lar:*** *adabiyot, qiyosiy-tipologik metod, folklor, umumturkiy madaniyat, adabiy janr, mifologiya va an'ana va adabiy parallelism.*

## СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ЗАГАДОК ТЮРКСКИХ НАРОДОВ

***Аннотация.*** *В этой статье с использованием сравнительно-типологического метода сравниваются загадки, принадлежащие к устному творчеству тюркских народов, анализируется их* жанр, сюжет и образы *в контексте художественных материалов других народов.*

***Ключевые слова:*** *литература, сравнительно-типологический метод, фольклор, общетюркская культура, литературный жанр, мифология и традиция, литературный параллелизм.*

## ADEQUATE RIDDLES

***Annotation.*** *This article compares and contrasts riddles belonging to the oral tradition of Turkic peoples using comparative-typological methods, examining their genre, plot, and characteristics in relation to the artistic materials of other nations.*

***Keywords:*** *literature, comparative-typological method, folklore, common Turkic culture, literary genre, mythology and tradition, and literary parallelism.*

**Kirish (Introduction)**. Turkiy xalqlarning og'zaki ijodi, xususan, topishmoqlar janri, ularning qadimiy madaniy qatlamlari, tafakkuri va estetik qarashlarini o'zida mujassam etgan muhim folklor janrlaridan biridir. Ushbu janr xalqning dunyoqarashi, tabiatga, ijtimoiy hayotga munosabati hamda badiiy tafakkuri-